

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **A.S.**,

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej,

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 4 kwietnia 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego, na korzyść skazanego,

od postanowienia Sądu Rejonowego dla W.

z dnia 26 września 2016 r., sygn. akt II Ko [...]16,

uchyla zaskarżone postanowienie i postępowanie wykonawcze w sprawie umarza, a wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego we W. z dnia 30 grudnia 2013 r., sygn. akt II K [...]13, oskarżony A.S. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k., za które wymierzono mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat i oddając go w tym czasie pod dozór kuratora. Wyrok ten uprawomocnił się 8 stycznia 2014 r.

Postanowieniem Sądu Rejonowego we W. z dnia 15 września 2014 r. (sygn. akt II Ko [...]14), uwzględniono wniosek skazanego A.S. i na podstawie art. 169 § 3

k.k.w. udzielono mu zgody na zmianę miejsca stałego pobytu w związku z planowanym wyjazdem za granicę. Sąd wskazał, że skazany zobowiązał się do systematycznego informowania kuratora zawodowego o swojej aktualnej sytuacji życiowej. O treści powyższego postanowienia i obowiązku comiesięcznego udzielania wskazanych informacji A.S. został powiadomiony przez kuratora sądowego e-mailem wysłanym w dniu 19 września 2014 r. (akta sygn. II Doz. [...]14, k. 36).

W wykonaniu nałożonego obowiązku skazany przekazał kuratorowi stosowne informacje drogą elektroniczną w następujących dniach: 25 września 2014 r., 26 stycznia 2015 r., 24 lutego 2015 r., 5 marca 2015 r., 25 kwietnia 2015 r., 20 października 2015 r. i 9 marca 2016 r. W przypadku dwóch ostatnich nastąpiło to jednak dopiero po upomnieniu ze strony kuratora (z dnia 8 października 2015 r. i 8 marca 2016 r.; akta sygn. II Doz. [...]14, k. 39, 47, 49, 50, 54, 66, 67, 73, 74). Kurator prosił również A.S. e-mailem wysłanym w dniu 6 listopada 2014 r. „o pilny kontakt”, a także przypomniał o obowiązku udzielania stosownych informacji raz w miesiącu (akta sygn. II Doz. [...] /14, k. 43, 48 i 56).

W związku z powyższym w dniu 4 sierpnia 2016 r. kurator sądowy złożył wniosek o zarządzenie wykonania na podstawie art. 75 § 2 k.k. orzeczonej wobec A.S. kary pozbawienia wolności. Wskazał, że poprzez niewykonywanie comiesięcznego obowiązku kontaktowania się z nim A.S. uchyla się od dozoru i że od początku istniały problemy z kontaktem ze skazanym. Jednocześnie zaznaczył, że skazany nie narusza porządku prawnego (akta sygn. II K [...]13, k. 135).

Sąd Rejonowy we W. postanowieniem z dnia 26 września 2016 r. (sygn. II Ko [...]16):

- I. na podstawie art. 75 § 2 k.k. zarządził wobec skazanego A.S. wykonanie kary 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego we W. z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie o sygn. II K [...]13,
- II. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądowych, zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd podkreślił m. in., że obowiązkiem A.S. było regularne kontaktowanie się z kuratorem, czego nie czynił, gdyż odpowiadał jedynie na wezwania do kontaktu. Ostatni raz napisał wiadomość e-mail w dniu 9

marca 2016 r., po tym, jak zostało do niego wysłane upomnienie za uchylanie się od dozoru. Wskazując na te okoliczności Sąd stwierdził, że skazany naruszył swoim zachowaniem obowiązki wynikające z zastosowanego wobec niego środka probacyjnego. Sąd podkreślił również, że A.S. wyjeżdżając za granicę, zadeklarował utrzymywanie regularnego kontaktu z kuratorem, mając przy tym świadomość konsekwencji uchylania się od dozoru. Jednocześnie podniósł, że zachowanie skazanego świadczy o jego lekceważącym stosunku do wymiaru sprawiedliwości, co z kolei doprowadziło Sąd do wniosku, iż resocjalizacja A.S. w warunkach wolnościowych nie przyniosła zamierzonego rezultatu (akta sygn. II K [...]/13, k. 145).

Postanowienie powyższe uprawomocniło się w dniu 1 listopada 2016 r. A.S. został zatrzymany w celu odbycia kary w dniu 29 czerwca 2017 r., natomiast w dniu 30 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy we W. wydał postanowienie o wstrzymaniu wykonania orzeczonej wobec skazanego kary.

Od powyższego prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 26 września 2016 r. kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wniósł Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny, zarzucając przedmiotowemu orzeczeniu rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 92 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., polegające na wydaniu orzeczenia na podstawie części okoliczności ujawnionych w postępowaniu, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia i dowolnej ocenie tych okoliczności, co doprowadziło do niezasadnego uznania, że A.S. uchyla się od dozoru i skutkowało zarządzeniem na podstawie art. 75 § 2 k.k. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego na mocy wyroku Sądu Rejonowego we W. z dnia 30 grudnia 2013 r. o sygn. II K [...]/13.

Podnosząc powyższy zarzut, Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania wykonawczego na podstawie art. 15 § 1 k.k.w.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego okazała się zasadna.

Lektura uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w kontekście akt sprawy dozoru (sygn. akt II Doz.[...] /14) przekonuje do podzielenia zarzutów zawartych w kasacji. W istocie rozstrzygnięcie, wbrew nakazowi wynikającemu z art. 92 k.p.k., nie zostało oparte o całokształt relewantnego materiału dowodowego. Można wręcz odnieść wrażenie, że Sąd *meriti* wydał je jedynie w oparciu o wniosek i znajdujące się w nim zapewnienia kuratora, bez przeprowadzenia własnego postępowania dowodowego, chociażby z całości akt sprawy dozoru. Wskazał bowiem, że skazany kontaktował się mailowo z kuratorem jedynie po uprzednim wezwaniu lub upomnieniu. Tak było, ale jedynie w stosunku do 3 przypadków, a w pozostałych - zgodnie ze zobowiązaniem sądu - zobowiązany przekazywał mailowo stosowne informacje. Wynika to wprost z akt sprawy II Doz.[...] /14. Ponadto z treści samych e-maili wynika pozytywny stosunek skazanego do kuratora, przy czym zawierały one nadto przeprosiny za ewentualne opóźnienia.

Z uwagi na powyżej opisane zaniechanie Sąd podjął decyzję o zarządzeniu wykonania zawieszanej skazanemu kary w oparciu o art. 75 § 2 k.k. Uczynił to jednak w sposób dowolny, gdyż z faktu, że kilkakrotnie odezwa skazanego poprzedzona była wezwaniem kuratora, wysnuł wniosek o tym, że A.S. uchyla się od dozoru. Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wielokrotnie, interpretując zwrot „uchyla się” wskazywał, że w tym określeniu mieści się negatywne nastawienie do wykonania obowiązku, którego pomimo obiektywnej możliwości, skazany nie chce ze złej woli wykonać (*por. m. in. postanowienie z dnia 7 października 2010 r., V KK 301/10*). Zatem nie każde obiektywne naruszenie obowiązku probacyjnego staje się automatycznie „uchylaniem” od jego wykonania. Tym bardziej, gdy materiał dowodowy ewidentnie pokazuje, że uchybienia w tym zakresie są marginalne i zostają następnie w spójny sposób usprawiedliwione.

Nie można tracić z pola widzenia, że decyzja o pozbawieniu człowieka wolności musi stanowić *ultima ratio* reakcji karnej. Ma być decyzją wyjątkowo dogłębnie przemyślaną i uzasadnioną. Z uwagi na nieodwracalny charakter odbycia tej kary nie można w tym przedmiocie podejmować decyzji pochopnych, czy też niepopartych daleko idącą analizą ustawowych przesłanek, gdyż do czynienia mamy z jednym z najważniejszych konstytucyjnie chronionych dóbr – wolnością.

Z powyższych względów zaskarżone kasacją postanowienie należało uchylić, a jednocześnie z uwagi na czas jaki upłynął od uprawomocnienia się wyroku skazującego oraz wyznaczony w nim okres próby (uwzględniając treść art. 75 § 4 k.k. - „zarządzenie wykonania kary nie może nastąpić później niż w ciągu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby”), postępowanie wykonawcze w tej sprawie należało umorzyć (art. 15 § 1 k.k.w.).

a.ł.